

YENİDEN REFAH

EKONOMİK İŞLER BAŞKANLIĞI

EKONOMİK BÜLTEN

20 NİSAN 2020

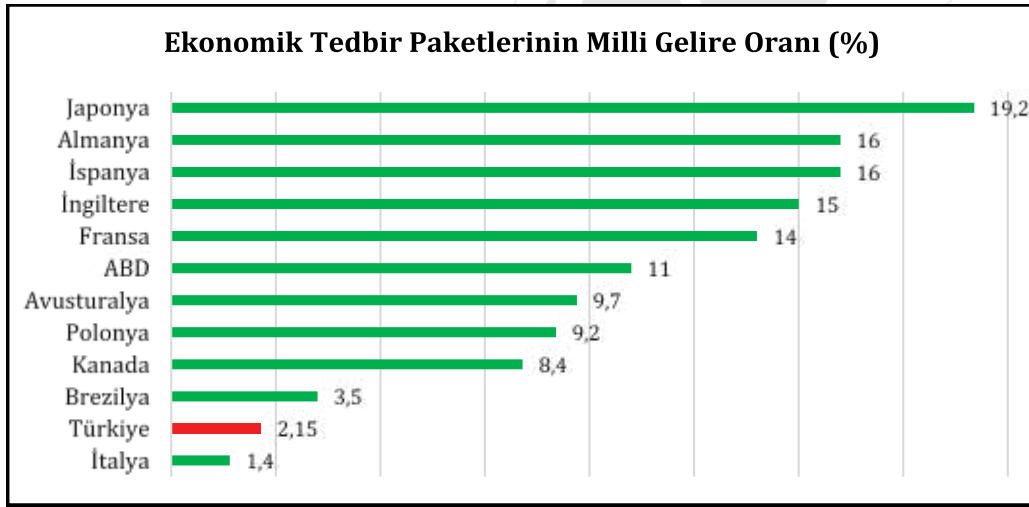
 / @RefahEkonomi

 / @RefahEkonomi

Korona Virüs ve Ekonomiye Etkileri-1

2019 yılı sonlarına doğru Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıktığı ifade edilen yeni tip Koronavirüs (Covid-19), 20 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Dünya genelinde **2,3 milyondan** fazla insanın hasta olmasına ve **155 binden** fazla insanın hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. Henüz herhangi bir tedavi edici ilacın veya koruyucu/önleyici aşının geliştirilemediği Koronavirüs salgınına karşı dünya genelinde alınan tedbirlerin başında "sosyal mesafe", "sosyal izolasyon" ve "karantina" uygulamaları gelmektedir. Devletler "evde kal" stratejisiyle insanların evlerinden çıkmamalarını temin etmeye ve insanların birbirleriyle temasını en az düzeye indirmeye çalışmaktadırlar. Mecburi tecrit uygulamalarının doğal sonucu olarak dünya genelinde **ekonomik hayat** durma noktasına gelmiş ve tüm ekonomiler **son yüzyılın en derin ekonomik krizine** doğru sürüklenmektedirler. 2020 yılı içerisinde 170 ülkenin kişi başı milli gelirinin azalacağı öngörülmektedir, yani **en basit ifadesiyle tüm dünya halkları daha da fakirleşecektir.**

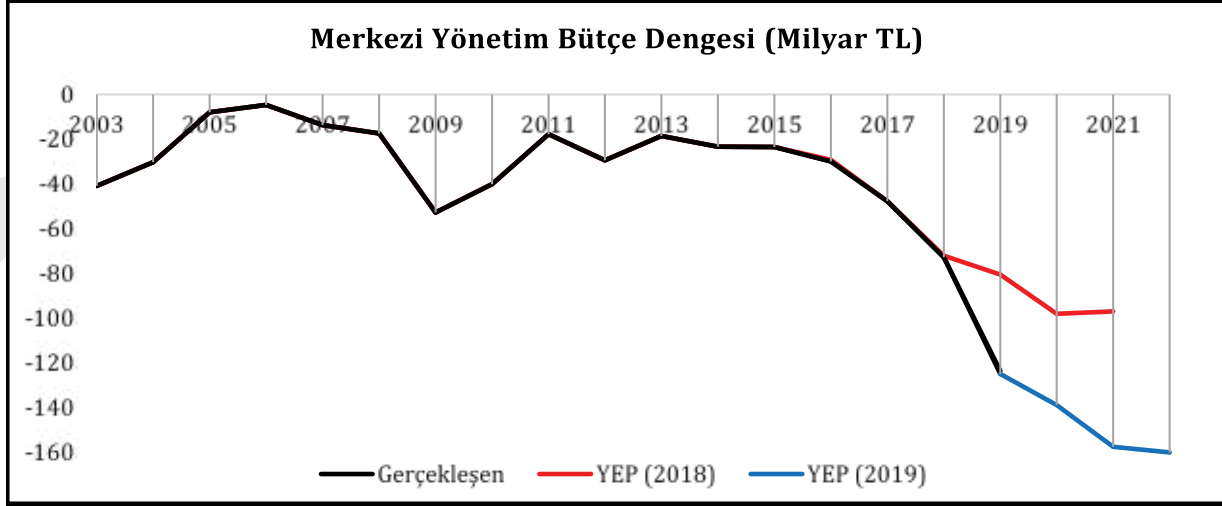
Önceden öngörülemeyen Koronavirüs salgınının sebep olduğu **ekonomik krizin** tahribatını azaltabilmek için devletler ve merkez bankaları acil **Ekonomik Tedbir** paketleri açıklamaktadırlar. Dünya genelinde devletlerin almış olduğu **mali tedbirlerin** toplam değeri 15 Nisan 2020 tarihi itibarıyla **8 trilyon \$** seviyesine yaklaşmıştır. Grafik-1’de seçili ülkelerin açıklamış oldukları ekonomik tedbir programlarının milli gelire oranı yüzde olarak gösterilmektedir. Bu sıralamada Türkiye Koronavirüs salgınından en kötü etkilenen İtalya’nın önünde **sondan ikinci sırada yer almaktadır**.

Grafik -1

Türkiye’nin ilan ettiği Ekonomik Tedbir paketi milli gelirin sadece %2,15’ni kapsamaktadır. Bu oran Polonya’da %9,2 gelişmiş Avrupa ülkelerinde %14-16, ABD’de %11 ve Brezilya’da %3,5 civarındadır. **Dolayısıyla açıklanan paket Türkiye Ekonomisi için yetersizdir.** 23 Mart 2020 tarihinde yayınlamış olduğumuz değerlendirme raporumuzda belirttiğimiz teklifimizi burada yeniliyoruz: **Hükümetin acilen 75 milyar \$ seviyesinde yeni bir Ekonomik Tedbir Paketi hazırlanması gerekmektedir.** Bu çağrımızın üzerinden bir ay geçmiş olmasına rağmen üzümlere ifade etmeliyiz ki, hükümet herhangi bir adım atmamıştır.

Dünya genelinde toplam değeri **8 trilyon \$**’ı bulan çeşitli mali tedbirler arasında ilk sırada **3,3 trilyon \$** ile kamu **harcamalarının artırılması** ve kamu **alacaklarından feragat edilmesi** gelmektedir. Ekonomik krizin doğal sonucu olarak azalan vergi gelirlerine ilave olarak kriz ile mücadelede devletlerin tahakkuk etmiş alacaklarından feragat etmeleri kamu gelirlerinin önemli ölçüde azalmasına ve artan kamu harcamaları ile **bütçe açığının** artmasına neden olmaktadır. Bu noktada **Türkiye maalesef krize hazırlıksız yakalanmıştır.** Grafik -2 de Merkezi Yönetim gerçekleşen ve hedeflenen bütçe açığı birlikte gösterilmektedir. 2015 yılından itibaren Merkezi Yönetim bütçe açığı hızla artmaktadır.

Grafik -2

2018 Eylül ayında ilan edilen Yeni Ekonomi Programının (YEP-2018) 2019 yılı hedefi tutturulamamıştır. YEP-2018 programı 2019 yılı için bütçe açığının 80,6 Milyar TL olacağı hedefini koymuş olmasına rağmen 2019 yılında bütçe açığı 125 Milyar TL olarak hedefin %55 üzerinde gerçekleşmiştir. Bu durum, YEP-2018 programı hedeflerinin revize edilmesini zorunluluğunu doğurmuştur. 2019 Eylül ayı sonunda ilan edilen YEP-2019 programı ile bütçe açığının çok daha fazla artacağı duyurulmuştur. Daha Koronavirüs salgını ortada yokken **hükümet bütçe kontrolünü kaybetmiş, bütçe açığı kontrolden çıkmıştır**. Eski program YEP-2018, bütçe açığının 2020 yılında 2019 yılına göre %21,7 artarak 98,1 Milyar TL olacağını hedeflerken 2019 yılı gerçeklerini (yani hükümetin başarısızlıklarını) göz önüne almak zorunda kalan yeni program YEP-2019 bu artışın bile yeterli olamayacağını ve bütçe açığının 2020 yılında %72,3'lik rekor bir artışla 138,9 Milyar TL olacağını hedeflemektedir. Bu hedefler belirlenirken henüz Koronavirüs salgını ortada yoktu ve salgınla mücadele çerçevesinde alınan tedbirler nedeniyle ekonominin 2020 yılında durma noktasına geleceği bilinmiyordu. Şu an geldiğimiz noktada, devlet bütçemiz son 100 yılın en ağır ekonomik krizi olarak ifade edilen Koronavirüs kaynaklı ekonomik krize maalesef hazırlıklı değildir ve çoktan kontrolden çıkmış olan bütçe açığı yaşadığımız en ağır ekonomik kriz neticesinde altından kalkılmaz hale gelme riskiyle karşı karşıyadır. Nitekim, Mart 2020 bütçe gerçekleşme rakamları bu duruma işaret etmektedir. Koronavirüs önlemleriyle geçen mart döneminde bütçe sadece bir ay içerisinde 43,7 Milyar TL açık vermiştir. Bu durumda YEP-2019 hedeflerinin tutturulması mümkün değildir. Bu kötü gidişat nedeniyle **hükümet milli gelirimizin sadece %2,15 seviyesinde ve dünya ortalaması olan %9'un oldukça altında bir Ekonomik Tedbir paketi açıklamıştır**. İşin daha vahim tarafı ise yine 23 Mart 2020 tarihinde yayınlamış olduğumuz değerlendirme raporumuzda belirttiğimiz gibi **hükümetin ilan etmiş olduğu paket kapsamında devletin üzerine düşen toplam nakdi destek miktar sadece 15 Milyar TL'dir**. Bu durumu göz önüne aldığımızda hükümetin sunduğu paket milli gelirimizin %0,5'i bile etmemektedir. Hükümet, kendi hazırlamış olduğu ve kendi öngörüsünü ortaya koyan bütçe açığı hedefleriyle ancak bu kadar destek düşünebilmekte, organize edebilmektedir. Ekonomimizin ihtiyaç duyduğu seviyede bir ekonomik paketi hükümetin tek başına bulabilmesi mümkün değildir. Bu konuda akademisyenlerin ve uzmanların desteğine

ihtiyacı vardır. Dolayısıyla hükümetin acilen yeni bir ekonomik destek paketinin hazırlanması için seferberlik ilan etmesi ve tüm siyasi partilerin, akademisyenlerin, meslek odaları ve sivil toplum örgütlerinin **farklı ve zengin görüşlerinden istifade edebileceği yeni bir platform oluşturması gerekmektedir**. Sağlık Bilim Kurulunda yaptığı gibi, hükümet işlevsel ve verimli bir platform oluşturmayı başarabilir. Buna olan inancımız tamdır.

Saygılarımızla

**Yeniden Refah Partisi
Ekonomik İşler Başkanlığı**